

Křivé prsty – příčiny a léčba

Heiner Jacken and Ivo Tresinie

Téměř každý, kdo chová hrabavé ptáky, zná problém s křivými prsty. Buď jako nedokonalost u nově získaných ptáků, nebo jako nechtěné deformace u vlastních kuřat. Navzdory zdánlivě častému výskytu této deformace toho mnoho v odborné literatuře o tomto problému a jeho příčinách nenalezneme: není zmíněn v Reathelsově „Hühnervogel der Welt“ ani v Boetticherově a Möllersově „Wildhühner“, a mezinárodně v Delacourově nebo Johnsgardově „Pheasants of the world“ ani v Hennacheově „Monographie des Faisans“ nenalezneme žádné informace. Není divu, že mají chovatelé tolik rozdílných názorů a předpokladů o příčinách a léčbě křivých prstů. Nicméně, můžeme najít dva články na toto téma v Aviornis International (27: 154): „Treatment of twisted toes in Galiformes“ od Freddy Bieljenberga a „Twisted toes in Peacock Pheasants – What can we do about them“ od Petera Paula van der Lugta.

Van der Lugt sebekriticky uvádí: „Nikdy jsem neslyšel o bažantu pavím z přírody s křivými prsty. To nám naznačuje, že děláme něco špatně a že nenapodobujeme přírodu dostatečně věrně s našimi odchovy.“ Máme dva druhy křivých prstů a u obou jsou jejich příčiny a léčba rozdílné. Tyto dva druhy nejsou pro většinu chovatelů jednoduše odlišitelné. Často se objevuje zakřivení tvaru – L: Prsty jsou zakřiveny horizontálně ve tvaru do L, a téměř vždy jsou zakřiveny dovnitř, ne ven. Tento typ zakřivení je také nazýván jako „crooked“ prsty. Rozdílné zakřivení je zakřivení tvaru C: Prsty jsou zakřiveny více vertikálně a tlak od země přeměruje během růstu ohnutí horizontálně. Proto zakřivení tvaru C může být ohnuto dovnitř stejně jako ven. Tento typ zakřivení je také nazýván jako „curled“ nebo „bended“ prsty.

Slepice bažanta Edwardsova se zakřivenými prsty (tvar – L)
Foto: A. Jacken

Slepice maransky s vně zakřiveným prstem (tvar – C)
Foto: I. Tresinie

Moment vzniku deformace je pro správné určení příčiny a léčby také důležité: Zakřivení prstů se může objevit během embryonální fáze ve vejci, nebo okamžitě po vylíhnutí, nebo několik dní případně až několik týdnů po vylíhnutí. V každém případě je důležité si pamatovat, že prsty, které se zakříví ve vejci, jsou více či méně tvaru C. Pro zakřivené prsty jsou různé příčiny. Nejčastější příčiny jsou:

- nutriční nedostatek
- genetické příčiny
- chyby při inkubaci
- chyby při odchovu, prostředí, vliv prostředí

Od tohoto bodu nebudeme rozlišovat mezi zakřivením tvaru L a C.

Nutriční (výživové) nedostatky

Jedna možná příčina pro zakřivení prstů může být používání léků, jako léky proti kokcidióze. Také nedostatečné předkládání riboflavinu (vitamín B 2) zapříčiněno nevyrovnanou stravou může zapříčinit křeče u líhnoucích se kuřat. Nedostatek vitamínu B 2 obecně snižuje líhivost. U čerstvých vajec se tento nedostatek projeví na barvě vajec – kompletně bezbarvý vaječný bílek indikuje možný nedostatek vitamínu B 2. Pokud krmení pro kuřata neobsahuje dostatek vitamínu B 2, prsty se zakříví za několik dní nebo týdnů. Stejný problém se může objevit při nedostatku vitamínu B 3, ale to se stává méně často než u vitamínu B 2. Také nedostatek vitamínu B 12 může způsobit podobný problém. Zkušení chovatelé jako jsou Ivan Roels a Franz Duister, aby se vyvarovali nedostatečného zásobování těchto různých B vitamínů, doporučují přidání pivních kvasnic nebo dalších doplňků obsahujících vitamíny B. Ačkoliv přidáním vitamínů a/nebo minerálů by mělo být vždy závislé na základní denní krmné dávce: chovatelé, kteří krmí své ptáky komerčně prodávanými peletami, by se měli snažit ušetřit další doplňky, protože pelety (pokud jsou skladovány správně) obsahují všechny potřebné vitamíny a minerály ve vyrovnaném množství. Každý přídavek bude ovlivňovat vyrovnanost potravy a přebytek některých vitamínů a minerálů může být v některých případech nebezpečný.

Genetické příčiny

Genetické příčiny jako vysoký inbreeding nebo geneticky slabý materiál můžou také způsobit zakřivené prsty. Ačkoliv některé druhy se zdají být více náchylné než jiné, problém se zpravidla objevuje, když se účastní ostatní příčiny. Nicméně v tomto kontextu nemůže být člověk dost varován proti zbytečnému inbreedingu! Párování bratr – sestra a fráze jako „prodej pouze v párech“ by měly být tabu pro seriózní chovatele!

Chyby při inkubaci

Zde je několik možností. Speciálně nesprávná teplota inkubace (příliš vysoká nebo příliš nízká) může způsobovat křivé prsty. Ta nejčastěji způsobuje zakřivení tvaru C. Čím déle se inkubační teplota odlišuje od optimální teploty, tím spíše se objeví zakřivené prsty. Speciálně teplota během posledních dnů inkubace je rozhodující. Pokud chybná teplota během inkubace je kombinována s příliš vysokou nebo příliš nízkou vlhkostí, situace se stává ještě horší. Další faktor zvyšující nebezpečí křivých prstů je stres z ochlazení. Moment a délka ochlazení jsou rozhodující.

Chyby při odchovu, prostředí, vliv prostředí

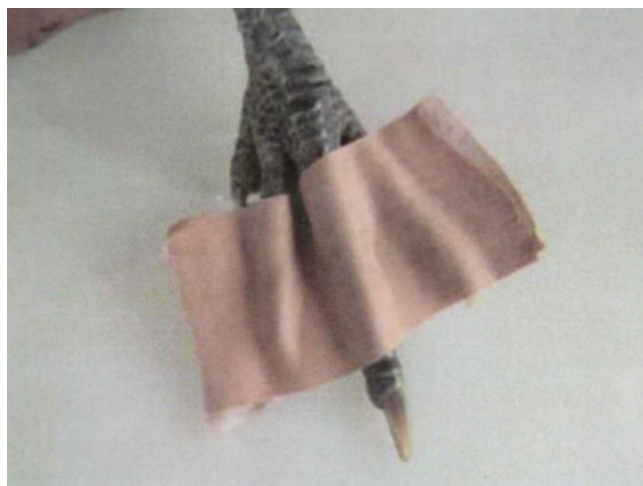
Pokud je dno líhně příliš hladké, neposkytuje kuřatům dostatečnou oporu a může způsobit roztažení nohou nebo zakřivení prstů. Kousek koberce může vyřešit tento problém. Veterinář Franz Nuber upozornil na následující problém v jeho prezentaci na setkání v Magdeburgu: Pokud se zakřivení prstů vyvine během prvních dnů nebo týdnů po vylíhnutí, je často způsobeno příliš rychlým růstem kuřete. Kosti rostou rychleji než šlachy, což stahuje prsty špatným směrem. Příliš rychlý růst může být způsoben nadměrným obsahem proteinu v potravě, často v kombinaci s příliš dlouhou periodou aktivity způsobenou umělým osvětlením. Pokud jsou odchovny osvětleny více než 12 – 15 hodin, nebo během celé noci, kuřata se krmí výrazně více, než když jsou odchovávány přirozeně slepicí. Použití topné lampy nebo vypnutí světla v noci rychle pomohou v této situaci. Výrazná indikace (příliš) rychlého růstu jsou příliš dlouhé roztažené křídelní letky na počátku vývoje primárního opeření. Opět je příčinou nadměrný obsah proteinu v potravě v kombinaci s nadměrným příjmem potravy a dlouhou periodou aktivity. V přírodě nebo s kvočnou se toto nestává,

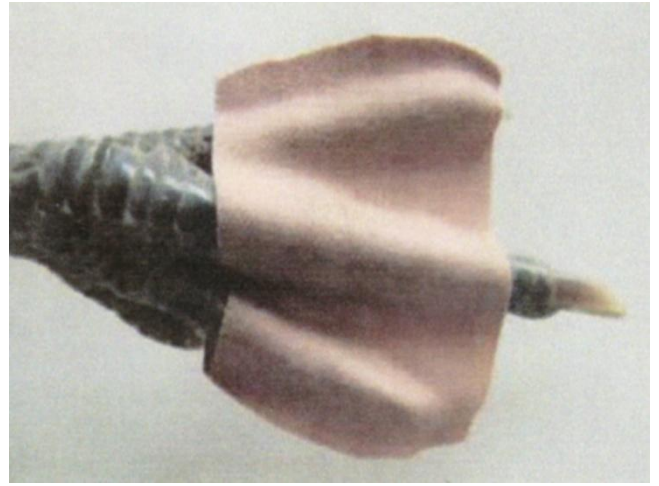
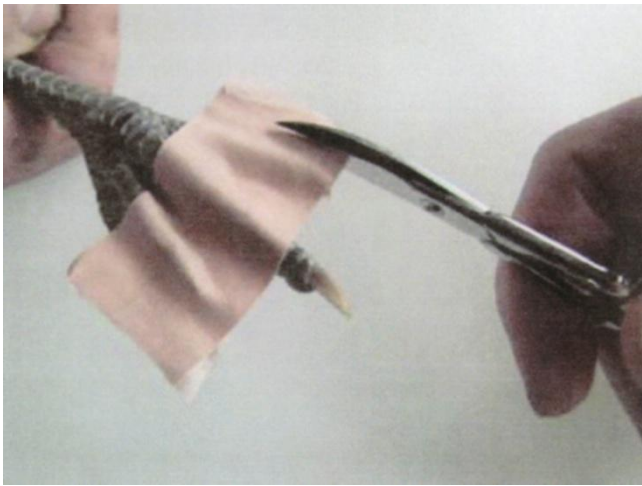
protože kuře během noci déle odpočívá, což způsobuje vyrovnanější a pomalejší růst. Navíc kuřata potřebují během růstu dostatek pohybu. Krátké vzdálenosti mezi miskou s potravou, napáječkou a zdrojem tepla, může také způsobit zakřivení prstů nebo jiné poruchy hybnosti. Reinhold Bauer chovatel bažantů pavích uvádí, že každý den bere svá kuřata na půl hodinovou procházku, aby jim dal příležitost k pohybu. Samozřejmě v přírodě kuřata také musí následovat jejich matku přes klacky a kameny a překonávat velké vzdálenosti. Když už mluvíme o „klackách a kamenech“: Hřady správných rozměrů (dostatečně tlusté, aby prsty byly formovány okolo bidla) by měly být součástí každé odchovny. Stačí, když jsou bidla umístěna jen několik centimetrů nad povrchem a částečně pod tepelnou lampou. Toto je speciálně důležité pro hokovitě, ale platí také pro většinu bažantů. Touto cestou kuřata trénují jejich přirozený úchopový reflex a zakřivení prstů lze předejít.

Další příčinou pro křivé prsty může být stres. Anglický chovatel John Corder uvedl, že dospělý bažant paví může mít dočasně křivé prsty, což se vyřeší, když je příčina stresu odstraněna. Ačkoliv v tomto případě není jisté, zda primární příčina byl stres, nebo možný nedostatek vitamínů. Toto představuje největší problém s křivými prsty: Pro tento problém máme mnoho možných příčin, a v jednotlivých případech je velmi problematické říci která z nich je rozhodující.

Léčba zakřivených prstů

Nejdůležitější dlouhodobá léčba je samozřejmě předcházení všech možných příčin! Pokud se zakřivení prstů přesto objeví, měli bychom reagovat tak rychle, jak je to možné. U čerstvě vylíhnutých kuřat přibližně velikosti bažanta, se osvědčila metoda „kachního chodidla“ (obr. 4): (Z leukoplasti nebo elektrikářské pásky) si ustříhnete 2 pásky ve velikosti kachního – kuřecího chodidla. Potom připevníte chodidlo se srovnanými prsty k jednomu pásku a druhou pásku upevníte ze shora. Čtvery ruce jsou lepší než dvoje! Pokud nejsou pásky ustříženy větší, než jsou prsty, po chvíli kuřeti nebudou příliš překážet. Elektrická páska není tolik vhodná jako leukoplast, protože není prodyšná a vzduch se nedostane na pokožku prstů. U nově vylíhnutých kuřat se páska může sundat po několika dnech, v závislosti na druhu a růstu. Pokud prst nezůstane rovně, celá procedura se může opakovat. U kuřat větších druhů může být dlahován kouskem dřeva nebo kovu i jednotlivý prst a obvázan leukoplastí. Jiní chovatelé doporučují dát jednotlivý prst do vhodného brku, stébla, nebo jiné trubičky a zafixovat ho. U starších kuřat trvá léčba déle a dlaha může zůstat až dva týdny.

Publikováno v German Chapter Newsletter Number 3, August 2013

Do angličtiny přeloženo Hannem van Bavelem.

Z anglické verze v The International Newsletter of the World Pheasant Association (issue 93) přeložil a upravil pro potřeby WPA CZ-SK Ing. Jiří Mrnka.